

Fiatalkorúak és fiatal felnőttek digitális kompetenciáinak felmérése az Ipar 4.0 munkaerőpiacának elemzése által

A félig strukturált kérdőív rövid értékelése a vállalkozásoknál végrehajtott interjúkhoz kapcsolódóan

Az Interreg Austria-Hungary DigiUp 4.0 pályázathoz kapcsolódóan a „Fiatalkorúak és fiatal felnőttek digitális kompetenciáinak felmérése az Ipar 4.0 munkaerőpiacának elemzése által (DigiUp 4.0 – 2. szakasz, primer kutatás T1.2.1)” témában 2021. március 4- 2021. március 12-ig terjedő időintervallumban félig strukturált kérdőív segítségével 10 db nagykanizsai vállalkozás vezetőjének véleményét kértük személyes interjú keretében.

A 10 db megkérdezett vállalkozás közül 3 db nagyüzem és 7 db kis- és középvállalkozás volt.

Az interjúk a cégvezetőkkel előre egyeztetett időpontban személyes vagy Google Meet felületen (három esetben a jelenlegi járványügyi helyzetet figyelembe véve a cég kérésének megfelelően) zajlottak.

A megkérdezett termelő vállalatok többsége a gép, gépi berendezésgyártás ágazatból került ki (6 db), de a műanyaggyártás, bútorgyártás, villamos berendezésgyártás és az élelmiszeripar ágazat keretén belül dolgozó cégek közül is töltötték ki vezetőik a kérdőívet. A kérdőív első kérdésére, miszerint „mekkora az Ipar 4.0 / digitalizálás jelentősége az Ön vállalkozásában egy 1-10-es skálán: ahol 1 egyáltalán nem, 10 nagyon nagy” átlagot tekintve 7,5-ös értéket kaptunk, a szóródás 7, ahol a legkisebb érték 3 és a legnagyobb 10 volt. Megállapítható tehát, hogy nem minden cég életében egyformán fontos, de összességében meghatározó a digitalizáció jelentősége a mindennapi működés tekintetében.

A megkérdezett cégek esetében megállapítható, hogy sokféle területen, szakmában alkalmaznak szakgimnáziumi/szakközépiskolai/szakiskolai végzősöket (1.2. kérdés) ezek közül néhány a teljesség igénye nélkül példaként: Hegesztő, Gépipari technikus, Villamosipari műszerész, Pék, Élelmiszeripari technikus, Mechatronikai technikus, CNC forgácsoló, Kárpitos, Asztalos ...

Az új munkatársak felé támasztott legfontosabb szakmai követelmények nagyon sokrétűek, néhány a legtöbbször említettek közül: a szakmai alapismeretek, a digitális eszközök kezelésének ismerete, önálló munkavégzés képessége, fegyelem, világos gondolkodás, képesség és hajlandóság a tanulásra...

A fiatal munkavállalókkal szembeni elvárások megegyeznek az új munkatársakkal szemben támasztott követelményekkel, azzal az eltéréssel, hogy a cégvezetők legnagyobb része (8 cég) egyetértenek abban, hogy a digitális alapismeretek tekintetében a fiatalok jól állnak, ebben nincsenek hiányosságaik (4.5.2. kérdésre adott válaszok). Amennyiben a fiatal szakemberek alkalmazásával kapcsolatos kérdéscsoportot tekintjük, akkor általánosságban elmondható, hogy túl kevés a fiatal munkavállaló (8 cég) és sajnos teljesen igaz az is (10 cég), hogy jellemzően nem a „megfelelő” szakemberek jelentkeznek (2.2. kérdés). Arra kérdésre, hogy mi az, ami a jelentkezőkből hiányzik az alábbi válaszokat kaptuk (2.3. kérdés): leginkább a szakmai alapismeretek, megbízhatóság, a szakma iránti elkötelezettség, önálló gondolkodás, a munkához való megfelelő hozzáállás. Azt is megállapíthatjuk, hogy a „járvány nem befolyásolja a helyzetet, szakemberhiány van” (2.5. kérdés).

Ha a digitális technológiák alkalmazását tekintjük, akkor a cégek 50%-a számára fontos a 3D nyomtatás és ugyanilyen arányban lényeges a CNC- technológia és a robotika/intelligens automatizálási elektronika használata, ennél kisebb arányt (20%), csak a kreatív fémmegmunkálás/digitális fémtechnológiák alkalmazása képvisel. Összességében elmondható, hogy fontos követelmény a digitális technológiák ismerete a jelen kor munkavállalói, így a fiatalok számára is. További digitális kompetenciák fontosságát rangsoroló (3.1. kérdés) kérdéscsoport válaszai alapján megállapítható, hogy a legfontosabb kompetenciák a „szakmai, műszaki, kézműipari alapkompenciák”, a megkérdezettek 100%-a nagyon fontosnak értékelte ezek meglétét az újonnan csatlakozó szakemberek részéről. Rangorban azonos pontszámmal követi az „önálló, nem-rutin– tanulás és tanulásra való hajlandóság” és „az állandóan változó munkakörnyezethez való alkalmazkodás képessége”. A legkevésbé fontos a felsorolt kompetenciák közül a megkérdezettek véleménye alapján „a szoftver tágabb megértése”, azonban ez sem mellőzhető, csak kevésbé fontos, mint a többi kiválasztott kompetencia.

A digitális kompetenciák esetében, amikor azt vizsgáltuk, hogy melyek megléte szükséges a tanulóknál, illetve melyeket sajátítanak el a vállalatoknál és melyeket a szakképző intézményekben a tanulók, akkor arra a megállapításra jutottunk a kapott eredményekből, hogy a legtöbb felsorolt kompetencia fontos a cégek nézőpontjából. Ez alól kivétel például a programozási alapismeretek, mely a cégek 30%-a esetében nem releváns ismeret és 20% gondolja úgy, hogy az adatvédelmi ismeretek sem releváns ismeretek a középfokú végzettségű munkavállalók számára. Annak megítélése, hogy milyen digitális (alap-) kompetenciákat kell az iskolában, a cégnél vagy mindkét helyen megismernie a diákoknak nagyon megoszlanak a vélemények. Általánosságban elmondható, hogy a cégek többsége úgy véli, hogy annak, hogy „utána tudjanak nézni adatoknak és információknak”, valamint „használnak digitális eszközöket a tanuláshoz” ismeretek közvetítése főként a szakképző iskola feladata kell legyen.

A digitális technológiák és a jövő eszköztára vonatkozásában (4.15. kérdés) a vállalkozások egyértelműen megerősítették, hogy a jövőben tovább erősödik ezen technológiák alkalmazása, szélesedik használatuk a mindennapokban. A cégek esetében ilyen rohamosan

fejlődő területek lehetnek: a vállalatirányítási rendszerek, L-Mobile digitális gyártáskövetési rendszer, a mesterséges intelligencia vonal...

Össességében a DigiUp 4.0 kérdőív kérdéseire adott válaszok egyértelműen megerősítik az Ipar 4.0 további térnyerését a vállalatok mindennapi gyakorlatában. A szakképző intézmények esetében további hangsúlyt kap az az elgondolás, hogy a diákok megfelelő tudással való felvértezéséhez elengedhetetlen a digitális kompetenciák mind szélesebb körének tanítása az iskolákban.

Lelkó Tamás

s.k.